

УПОТРЕБА ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ПРЕДУЗЕЋИМА USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN ENTERPRISES

Подаци прикупљени овим истраживањем односе се на предузећа са сједиштем у Републици Српској и на њихову употребу информационо-комуникационе технологије у 2020. години.

Резултати истраживања о информационо-комуникационим технологијама у предузећима, спроведеног у 2020. години, показују да 99,5% предузећа има приступ Интернету, при чему 99,3% користи један од типова фиксне широкопојасне Интернет конекције.

Преносиве уређаје који омогућавају мобилну Интернет везу, својим запосленим за пословне потребе, обезбеђује нешто више од половине предузећа (55,1%).

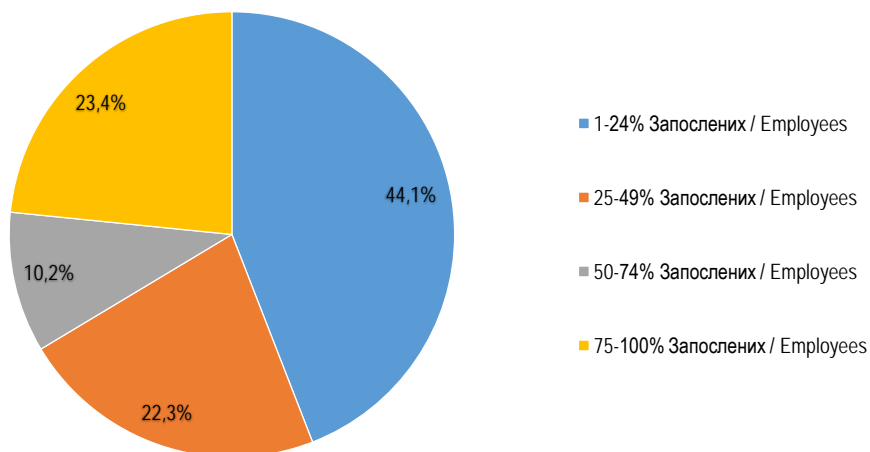
Веб-страницу има 60,6% предузећа, а cloud computing услуге плаћа само 6,6% предузећа.

The data collected through this survey refer to enterprises with headquarters in Republika Srpska and to their use of information and communication technologies in 2020.

The results of the survey on information and communication technologies in enterprises, conducted in 2020, indicate that 99.5% of enterprises have Internet access, with 99.3% using a type of fixed broadband Internet connection.

Slightly more than half of enterprises (55.1%) provide their employees with portable devices that enable mobile Internet connection, for business purposes.

Precisely 60.6% of enterprises have a website, while only 6.6% of them pay for cloud computing services.

Графикон 1. Предузећа према учешћу запослених лица која користе интернет за пословне потребе, 2020.
Graph 1. Enterprises by share of employees who use a personal computer for business purposes, 2020

У погледу максималне брзине Интернет конекције, највећи дио предузећа (45,5%) има брзину Интернет конекције која се креће између 30 и 100 Mbit/s. Предузећа у највећем броју случајева имају брзину Интернет везе која задовољава њихове потребе (86,8%).

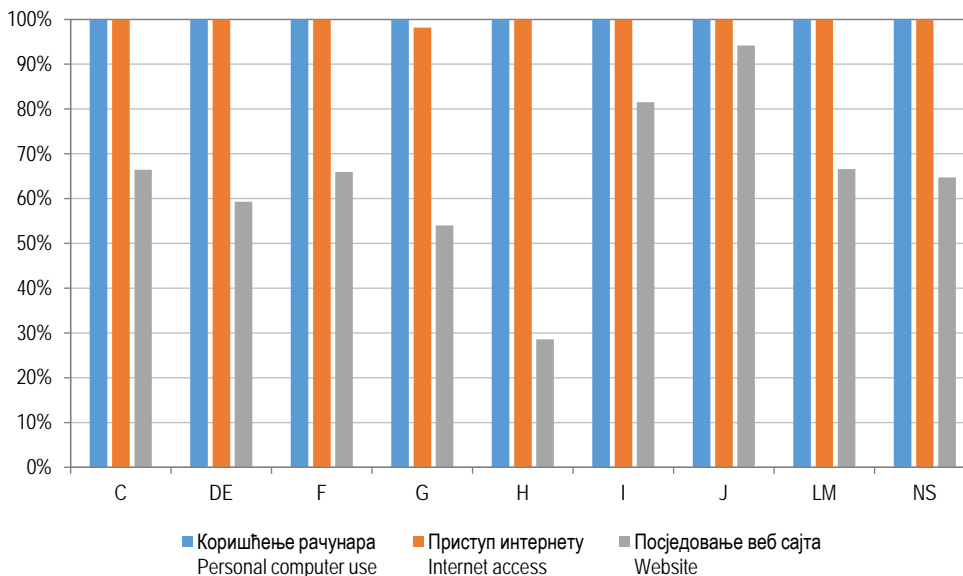
Од укупног броја предузећа која имају Интернет прикључак, 99,3% користи један од типова фиксне широкопојасне Интернет конекције.

Нешто више од половине предузећа (55,1%) обезбиједило је запосленима уређаје који омогућавају мобилну Интернет конекцију за пословне потребе, при чему у просјеку нешто мање од трећине запослених (27,5%) исте и користе.

Regarding the maximum Internet connection speed, most enterprises (45.5%) have an Internet connection speed ranging between 30 and 100 Mbit/s. In most cases, enterprises have an Internet connection speed that meets their needs (86.8%).

Of the total number of enterprises that have an Internet connection, 99.3% use a type of fixed broadband Internet connection.

Just over half of enterprises (55.1%) provided employees with devices that enable mobile Internet connection for business purposes, with on average slightly less than a third of employees (27.5%) of employees using them.

Графикон 2. Употреба ИКТ-а у предузећима према подручју дјелатности, 2020.
Graph 2. Use of ICT in enterprises by section of economic activities, 2020

У Републици Српској 15,4% предузећа запошљава ИКТ стручњаке, који имају способност да развијају, одржавају и управљају ИТ системима, док у 84,6% предузећа ИКТ функције најчешће обављају спољна лица.

Посматрајући предузећа која запошљавају ИКТ стручњаке, у току 2019. године 67,3% предузећа организовало је обуку за ИКТ стручњаке (што је повећање од 10,1% у односу на 2018. годину), док је трећина предузећа организовала обуку и за остале запослене у предузећу, везану за унапређење ИКТ вјештина.

У току 2019. године, од укупног броја предузећа која су запошљавала или покушала да запосле ИКТ стручњаке чак 67,1% је имало слободна радна мјеста која је било тешко попунити.

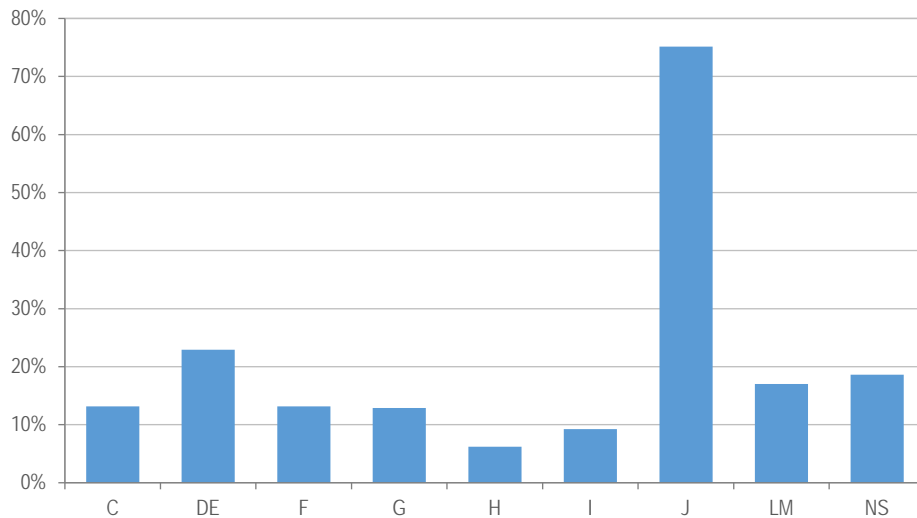
Према подручју дјелатности, највише ИКТ стручњака запослено је у предузећима која се баве информисањем и комуникацијама, 75,1% (што је за 5,9% мање у односу на 2019. годину).

In Republika Srpska, 15.4% of enterprises employ ICT professionals who are able to develop, maintain and manage IT systems, while ICT functions in 84.6% of enterprises are mainly performed by external associates.

When it comes to enterprises that employ ICT professionals, 67.3% of enterprises organised training for ICT professionals during 2019 (an increase by 10.1% compared to 2018), while one in three enterprises organised training related to the improvement of ICT skills for other employees of the enterprise.

In 2019, as many as 67.1% of enterprises that employed ICT professionals had job vacancies that were difficult to fill.

By section of economic activities, the largest number of ICT professionals are employed in enterprises engaged in information and communication, namely 75.1% (which represents a decrease by 5.9% compared to 2019).

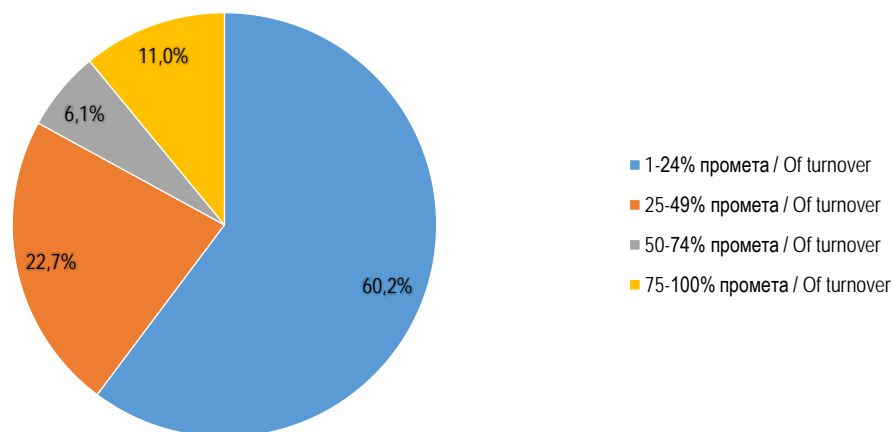
Графикон 3. Запосленост ИКТ стручњака у предузећима према подручју дјелатности, 2020.
Graph 3. ICT professionals employed in enterprises by section of economic activities, 2020

Веб-страницу посједује 60,6% предузећа, а од понуђених услуга које су најзаступљеније на њиховим веб-страницама су свакако опис роба, услуга и цјеновник (90,8%), линкови ка профилима на друштвеним мрежама (40,8%) те он-лајн наручивање или резервисање производа и/или услуга (22,7%). Од укупног броја предузећа са веб-страницом 10,9% у својој понуди има услугу гдје особа директно комуницира са купцима.

Precisely 60.6% of enterprises have a website. Of the services offered, the most common are the description of goods and services and price lists (90.8%), links to profiles on social networks (40.8%) and online ordering or booking of goods and/or services (22.7%). Of the total number of enterprises that have a website, 10.9% offer the service of a person communicating with customers.

Истраживање је показало да предузећа најчешће до једне четвртине промета остварују путем веб-продаје (60,2%). Када је ријеч о предузећима која реализују е-трговину у 70,5% случајева веб продајом крајњим потрошачима (Business to Consumers) остварили су 75-100% промета. Са друге стране, продаја другим предузећима (B2B) и јавним установама (B2G) донијела им је највећим дијелом од 1% до 24% промета.

The survey has shown that enterprises usually generate up to a quarter of their turnover (60.2%) through online sales. When it comes to enterprises that provide e-commerce, in 70.5% of cases they generated 75-100% of turnover through online sales to final consumers (Business to Consumers). On the other hand, sales to other enterprises (B2B) and public institutions (B2G) mostly generated 1% to 24% of turnover.

Графикон 4. Учешће у промету реализовано поручбинама путем веб-сајта или апликације за on-line продају, 2019.
Graph 4. Share in turnover, realised on the basis of orders received via the website or an on-line sale application, 2019

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Циљ истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија, јесте да се добију подаци о заступљености и употреби информационо-комуникационих технологија у предузећима на подручју Републике Српске.

Истраживање је спроведено у складу са методологијом Евростата.

Истраживање се спроводи једанпут годишње телефонским путем на репрезентативном узорку. Узорак је креиран као случајни, стратификован по величини и дјелатности и обухватио је економски активна предузећа из Статистичког пословног регистра. Истраживањем је обухваћено 870 предузећа. Референтни период за највећи број питања постављених предузећима је 2020. година, док се мањи број питања тиче 2019. године.

Према методологији Евростата, истраживањем су обухваћена активна предузећа са 10 и више запослених класификована на: мала (10-49 запослени), средња (50-249 запослених) и велика предузећа (преко 250 запослених).

Обухватају се следећа подручја према КД БиХ 2010 (NACE Rev. 2):

- C - Прерађивачка индустрија;
- F - Грађевинарство;
- G - Трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала;
- H - Саобраћај и складиштење;
- L и M - Пословање некретностима; Стручне, научне и техничке дјелатности;
- D и E - Производња и снабдјевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација; Снабдјевање водом; канализација, управљање отпадом дјелатности санације (ремедијације) животне средине;
- I - Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; Хотелијерство и угоститељство;
- J - Информације и комуникације;
- N и S (грана 95.1) - Административне и помоћне услужне дјелатности; Поправке рачунара.

Резултати истраживања објављени су у агрегираном облику и у потпуности је обезбијеђена тајност индивидуалних података предузећа.

Због заокруживања, сумарни искази не слажу се увијек са збиром заокружених појединачних података.

ИКТ РЈЕЧНИК

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) Асиметрична дигитална претплатачка линија је широкопојасна дигитална трансмисиона технологија која користи постојећу телефонску линију и допушта истовремено слање података и комуникацију гласом.

Широкопојасни приступ интернету (Broadband): Начин повезивања на Интернет који омогућује велике брзине преноса података и представља комуникациони систем чији носилац (нпр. оптички кабл) преноси умножене податке истовремено док су појединачни подаци модулисани на посебним фреквенцијама.

Рачунар: Сложен уређај који се састоји од хардвера (hardware) физичких делова рачунара, опипљивих, видљивих делова и програма (software) тј. програмске подршке: скупа наредби "разумљивих" рачунару које покрећу његов рад; упутстава опипљивим деловима, наредби шта да раде. Рачунари обухватају персоналне рачунаре (PC), преносне рачунаре (laptop), таблете и остале преносне уређаје (осим паметних телефона).

Електронска трговина: Куповина или продаја добара или услуга путем интернета.

Информациона технологија (IT): Технологија која користи рачунаре за прикупљање, обраду, чување, заштиту и пренос информација.

Интернет: Глобални електронски комуникациони систем сачињен од великог броја међусобно повезаних рачунарских мрежа и уређаја, који размењују податке користећи заједнички скуп комуникационих протокола.

Електронски сервиси јавне управе: електронски контакти путем интернета са јавним институцијама у сврху добијања потребних информација и услуга.

METHODOLOGICAL EXPLANATIONS

The aim of the survey on the use of information and communication technologies is to obtain data on the presence and use of information and communication technologies in enterprises on the territory of Republika Srpska.

The survey was carried out in accordance with the Eurostat methodology.

The survey is carried annually, by telephone, on a representative sample. The sample is designed as a random sample, stratified by size and activity, and it covers economically active enterprises from the Statistical Business Register. The survey covers 873 enterprises. The reference period for most of the questions posed to enterprises is 2019, while a smaller number of issues concern 2018.

In accordance with the Eurostat's methodology, the survey covers active enterprises with 10 or more employees, classified into small (10 to 49 employees), medium (50 to 249 employees) and large (over 250 employees) enterprises.

The survey covers the following sections of the KD BiH 2010 (NACE Rev.2):

- C – Manufacturing;
- F – Construction;
- G – Retail and wholesale trade; repair of motor vehicles and motorcycles;
- H – Transport and storage;
- L and M – Real estate activities; Professional, scientific and technical activities;
- D and E – Electricity, gas, steam and air-conditioning supply; Water supply; sewerage, waste management and remediation activities;
- I – Accommodation and food service activities;
- J – Information and communication;
- N and division 95 – Administrative and support service activities; Repair of computers.

Survey results are published as aggregated data and the confidentiality of individual data provided enterprises is fully ensured.

Because of rounding, summary accounts do not always match the sums of rounded individual data.

ICT GLOSSARY

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line): Broadband digital transmission technology which uses the existing telephone line, allowing simultaneous transmission of data and voice calls.

Broadband Internet connection: A type of Internet connection which provides high-speed data transfer. It represents a communication system in which the transmission medium (e.g. optical fiber cable) simultaneously transmits multiplied data, while individual data are modulated on separate frequencies.

Computer: A complex device consisting of hardware (physical) physical parts of a computer, tangible, visible parts and software (software). software support: a set of "understandable" commands to the computer that initiates its operation; instructions to the tangible parts, orders what to do. Computers include personal computers (PCs), laptops (laptops), tablets and other portable devices (except smartphones).

Electronic commerce: Purchase or sale of goods or services using the Internet.

Information technology (IT): technology that uses computers for the collection, processing, storage, protection and transmission of information..

Internet: A global electronic communication system made up of many interconnected computer networks and devices that exchange information using a common set of communication protocols.

Public administration electronic services: electronic contacts online with public institutions for the purpose of obtaining the necessary information and services.

Информациона сигурност: очување поверљивости, интегритета и расположивости информација, а обезбеђује се помоћу правила заштите података на физичком, техничком и организационом нивоу.

Електронска пошта (e-mail) је електронски пренос поруке, укључујући текст и прилоге (*attachment*), с једног рачунара на други рачунар, путем интернета.

Network је група рачунара и других јединица који су повезани и омогућена им је међусобна интеракција. Највећа мрежа је интернет, скуп свих свјетских мрежа.

Cloud computing системи представљају пружање различитих услуга путем интернета. Ови ресурси укључују алате и апликације попут складиштења података, сервера, база података, умрежавања и софтвера. Термин се најчешће користи за описивање центара података доступних многим корисницима путем интернета.

WiFi је бежична мрежа гдје се подаци између два или више уређаја преносе помоћу радио фреквенција и одговарајућих антена.

Information security: preserving the confidentiality, integrity and availability of information, and is provided through data protection rules at the physical, technical and organizational levels.

Electronic mail: Electronic transfer of messages, including text and attachments, from one computer to another computer, via the Internet.

Network: A group of computers and other units that are connected and their mutual interaction is enabled. The Internet represents the largest network, as a collection of the world's networks.

Cloud computing systems serve to deliver various services over the Internet. These resources include tools and applications such as data storage, servers, databases, networking and software. The term is most commonly used to describe data centres available to many users on the Internet.

WiFi is a wireless network in which data between two or more devices are transmitted using radio frequencies and corresponding antennas.

Саопштење припремила: Александра Ђонлага
e-mail: aleksandra.djonlaga@rzs.rs.ba

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Велка Млађеновића 12д – Тел. +387 51 332 700 - Проф. др Јасмин Комић, главни уредник – Излази годишње – Саопштење је објављено на Интернету на адреси: www.rzs.rs.ba – E-mail: stat@rzs.rs.ba – Приликом коришћења података обавезно навести извор

Prepared by: Aleksandra Đonlaga
e-mail: aleksandra.djonlaga@rzs.rs.ba

Published by Republika Srpska Institute of Statistics, Banja Luka, Veljka Mladenovića 12d – Tel. +387 51 332 700 – Prof. Dr. Jasmin Komić, Editor in chief – Annual periodicity – Release is available on the Internet at: www.rzs.rs.ba – E-mail: stat@rzs.rs.ba – These data can be used provided the source is acknowledged